

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
mal oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pr. večim a.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Čast dela

Delo po krščanskem pojmovanju ni samo ogromne važnosti z ozirom na pridobitev človeku potrebnih materialnih dobrin, ampak je tudi neizmerne idealne, нравstvene vrednosti. Delo v blagor skupnosti, bodisi telesno bodisi duševno, je po božanstvenem zamislu neobhodna naravstvena dolžnost za vsakega človeka na zemlji. Ono spada v red krščanskih moralnih vrednot med tiste, ki postanejo blagoslov tako za posameznika kakor za družbo, dasi so na sebi časih neprijetne in celo težke ter zahtevajo od vsakega velike žrtve.

Kjer se ta od stvarnika in zakonodavca vesolja hoteni red po človeški izpriženosti preobrne, se rode posledice, ki vodijo dosledno do propasti družbe. Če se delo smatra kot nekaj, kar stoji izven нравstvenih kategorij, če je samo zoprn breme in nič višjega, je potrebno zlo, potem se mu bo skušal vsak kolikormogoče izogniti. Potem delo ne bo samo oropano vsakega нравstvenega posvečenja, ampak izgubi tudi svojo socialno blagodejnost. Posamezniki in posamezne skupine bodo nalagale vse ali ogromni del vseh telesnih in dušnih opravil, ki ustvarjajo gmohte in kulturne dobrine, namenjene vsem, na ramena enih, sami pa bodo v brezdelju uživali sadove dela drugih. Tako se ustanovi red, ki ni osnovan na prostovoljni in veseli službi vsakega vsem, temuži na nasiljevanju in izkoriščanju enih po drugih.

Tudi metode izkoriščevanja so »delo«, zahtevajo razum, prebrisanost, preračunatost, časih ogromno organizacijsko zmožnost — toda niso ne pošteno ne koristno delo v skupni blagor. Delo je v socialno dobro samo tam, kjer se нравstveno pojmuje, v resnično krščanski družbi; kjer pa je ves njegov namen samo v tem, da večina pridobiva večji del zemeljskih dobrin v golo uživanje manjšine tako zvanih »boljših« ljudi, tam imamo suženjsko družbo paganstva, pa naj že sloni na nepremičnih kapitalih ali na denarnem gospodarstvu. In taka je prav naša sodobna družba, tak je socialni ustroj zapada, na katerega po besedah velikega cerkvenega kneza legajo čezdalej večje sence zahajajočega solca.

Kajti veliko nevednost je pokazal član kar nekega slovenskega marksističnega lista, ko je te dni zabavljaj zoper korporacijski ustroj srednjega veka. Ta ustroj je po svoji organični vezanosti posameznih pridobivajočih stanov v primeri z našim bil naravnost idealen. Mesto Benetke je v svojem razcvitu pri približno sto tisoč prebivalcih imelo komaj čez sto beračev in še tem se je napram našim kneževsko godilo. Ali kje se more danes primerjati naš industrijski delavec z delavcem v Londonu, Augsburgu, Milanu v 13., 14., 15. in 16. stoletju in dlje? Kajti vzlic slučajno višjim plačam v dobi dobre konjunkturo je današnji delavec, čeprav se n. pr. v Ameriki vozi v svojem avtomobilu z dela in na delo, za starost in onemoglost popolnoma nezavarovan, dočim je takrat bil član mojstrove družine, potem pa član občestva, ki ga je do smrti dostojno vzdrževalo. Prav nobene primere pa ne vzdržijo moralno uvaževanje delovnega človeka v časih krščanskega procvita s pojmovanjem, ki ga ima o osebnosti vek velekapitalizma, ki ceni človeka le po denarju in spretnosti, s katero ga zna pridobivati in s čim manjšim trudom množiti. In kdaj je bila politika tako brez vsakih občestvenih idealov kakor danes, ko se posli čelaga velikega občestva vodijo po izključno materialnih vidikih in po interesih par velikih koncernov? Gotovo je nemogoče voditi danes gospodarstvo po gospodarskih metodah prejšnjih vekov, toda socialna vezanost, ki je takrat med stanov obstojala, je nenadomestljiva izguba neobhodne moralne vrednote, brez katere srečna človeška družba sploh ni mogoča.

Razvrednotenje dela po brezbožnih vekovih kapitalizma, ki se do svojega viška šele razvija, pomeni stalno revolucioniranje človeške družbe. Kljub še tako veliki mehnični disciplini, tehničnim sredstvom in vnanji moči ter organizaciji moderne družbe ne more biti resničnega reda tam, kjer je lestev moralnih vrednot obrnjena narobe — kjer je najvišje dobro denar, kjer je zadnji cilj samo uživanje, kjer delo ni v veselje in нравstveno zadovoljstvo, kjer so eni manjvredni, ker delajo za druge, kjer bogastva, ki jih delo rodi, v ogromnem delu pripadajo onim, ki se zanje najmanj trudijo, kjer se občestvo ne deli po socialno koristno delujočih stanovih, ki se vzajemno izpopolnjujejo, ampak v sovražne razrede. Tak nered nebi na eni strani gospodo-

Zadnja pot velikega vojskovodje

Kralj na pogrebu -- Govor vojnega ministra -- Govori zastopnikov društev Sožalja tujih armad

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Ob 2 se je danes pričel veličasten pogreb vojvode Stepanoviča. Točno ob 2 je prisel Nj. Vel. kralj v spremstvu Dimitrijeviča. Pogreba so se v imenu vlade udeležili ministri Nikola Uzunović, dr. Milan Srskič, dr. Kosta Kumanudi, dr. Anton Korošec, dr. Mate Drinković. Sprevod je vodil patriarh Dimitrije, ki je opravil obrede ob asistenci številnih škofov iz okolice. V svojem govoru se je patriarh spominjal pokojnega vojvode in ga stavil za zgled. Pokojnik je pokazal, kaj vse premore ljubezen do domovine in cerkve, ki sta bili vedno ideal vojvode.

V imenu vlade se je poslovil od pokojnika vojni minister, general Stevo Hadžić, ki je med drugim dejal: »Drug za drugim odhajajo tiho in mirno naši vojaški velikani, zapirajo svoje oči in izročajo svoje telesne ostatke materi zemlji. Najpreje je odšel vojvoda Putnik, za njim Mišić, sedaj nas je zapustil vojvoda Stepa. Udarec za udarec, žalost sledi žalosti, ker odhajajo možje, ki so vse življenje posvetili kralju in domovini in so s svojim trudom doprinesli k ustvaritvi velikih del

našega naroda, k osvoboditvi in zedinjenju. V nadaljnjem se je vojni minister obširno spominjal pokojnikovih vrlin in podal kratek pregled njegove izredne vojaške kariere.«

Za vojnim ministrom so zastopniki najrazličnejših organizacij imeli nagrobne govore. V imenu čačanskega odbora Narodne odbrane se je od pokojnika poslovil Ljubomir Kordić. V imenu osrednjega odbora Narodne odbrane je govoril general Colović. Dalje so govorili za invalidsko združenje Lazarevič, v imenu mesta sarajevskega odposlanca Muhavalič, kot zastopnik združenja rezervnih častnikov in bojnikov Milan Radosavljevič in številni zastopniki naših narodnih, patriotskih, telovadnih in vojnih organizacij.

Naknadno so poslali brzojavna sožalja vojaški zastopniki, ki so akreditirani pri poslanstvih v Belgradu, in sicer polkovnik Venitiriz za grško armado, dalje vojaški zastopniki v Belgradu in sicer za Romunijo, Anglijo, Francijo in Češkoslovaško. V Belgrad je prišlo polno brzojavnih sožalj od tujih konzulatov.

Verouk ostane učni predmet

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik je dobil iz visokih cerkvenih krogov te le informacijo o stanju ljudskošolskih zakonov: Cerkevna oblast je bila na podlagi zadnje intervencije obveščena, da obstoja v prosvetnem ministrstvu sedaj tendenca, da se vsoouk ne odstavi kot učni predmet iz šolskega programa, ker da je čisto zasebna zadeva, ampak da naj tvori sestavni del učnega programa in naj pride v splošni učni program. Sredstva, učne knjige in ves program versko-

moralnega pouka naj bi verkevna oblast predložila ministrstvu za prosveto v odobritev. Cerkevni dostojanstveniki so na stališču, da naj bi učne knjige sestavile cerkvene oblasti, ministru pa naj bi se predložila na vpogled, kolikor pridejo v poštev pedagoški in državni vidiki. Spricho tega stališča ministra in spricho stališča episkopata, tako katoliškega kakor pravoslavne, se pričakuje, da bo prišlo do kompromisa v novi šolski zakonodaji

Ljubljanski proračun še ni potrjen

Stališče opozicije -- Ugovori hišnih posestnikov in Zveze industrijcev proti proračunu

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Kakor smo poročali, je včeraj prisel v Belgrad ljubljanski župan dr. Puc, ki je osebno prinesel proračun ljubljanske občine finančnemu ministru v potrditev. S seboj je prinesel tudi zapisnik o seji. Ta zapisnik še ni odobren.

Opozicija, ki ni glasovala za proračun, se sklicuje na § 6 občinskega reda, da se namreč zapisnik mora odobriti na prihodnji seji, če so podani ugovori proti proračunu. Dalje se sklicuje na § 43 občinskega reda, ki določa, da se morajo dati vsi sklepi občinskega odbora, ki naj občane nanovo obdačijo, javno razglasiti. Vsak izmed davkoplačujočih občanov ima 14 dnevni rok za pritožbo. Vse pritožbe je župan obvezan razglasiti in poslati s predlogi in potrjenim zapisnikom nadzorni oblasti. Nadzorna oblast bi bila za to oblastni odbor in finančno ministrstvo. Ker se vse to ni zgodilo, je povsem razumljivo, da finančni minister ni mogel proračuna takoj potrditi. Na-

dalje finančni minister Sverljuga tudi ni še zaslislal referenta, načelnika Tosiča, niti ni zavel kakršnegakoli končnega stališča.

V Belgrad se je prijavila deputacija Društva hišnih posestnikov iz Ljubljane ter Zveze industrijcev, ki bo prispela jutri v Belgrad in bo protestirala proti proračunu ljubljanske občine in predlagala, da se ta proračun ne odobri.

Kakor smo se informirali v kabinetu finančnega ministrstva, je finančni minister odredil, da mu pridejo referenti poročat ob pol devetih. Dr. Puc bo najbrž jutri dopoldne sprejet pri finančnem ministru v avdienco.

Naša včerajšnja vest o ljubljanskem občinskem proračunu se mora glasiti tako-le: Ljubljanski župan dr. Dinko Puc je osebno prinesel v Belgrad proračun ljubljanske mestne občine, da bi ga finančni minister dr. Sverljuga potrdil. (Pomota je nastala pri telefonskem prenosu vesti.)

Zanimiva razsodba v procesu proti Šmidu

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes ob pol 6 je državno sodišče na obtožbo proti Šmidu iz Zagreba izreklo tole razsodbo: »Državno sodišče se priglaja za nepristojno, da bi izreklo sodbo in vso zadevo prepušča sodišču

v Zagrebu, ker ni moglo priti do prepričanja, da je obtoženi nameraval žaliti organe oblasti, četudi bi se predpostavljalo, da je Šmid streljal. Proti tej sodbi ni pravnega leka.« Zagovornik Lavoslav Bole je obtožencu čestital.

Uradno poročilo o smrti obeh komunistov

Maribor, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) O smrti obeh komunističnih beguncev se je danes sestavilo uradno poročilo sodnih izvedencev, ki je zelo izčrpno. Obsega osem tipkanih strani. Iz njega posnemamo, da je pri Nikoli Hecimoviču nastopila smrt radi prestrelitve prsnega koša, srčnih mišic in desnih pljuč. Pri Djakoviču pa radi prestrelitve prsnega koša in več arterij nad srcem, radi česar je nastopila smrt deloma radi notranje, deloma radi zunanje krvavitve. Tozadeven uradni akt se je poslal na pristojno oblast, da se uvede tozadeveno postopanje pred vojnim sodiščem. Spisi gredo preko tukajšnje orožniške čete na ljubljanski orožniški polk, od tam na divizijsko sodišče, kjer se bo vsa zadeva obravnavala.

Seja upravnega odbora bivše južne železnice

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) 5., 6. in 7. maja se vrši v San Remu seja upravnega odbora Društva železnice Donava, Sava, Jadransko morje (to je uradni naziv za bivšo južno železnico). Na seji se bo obravnaval letni obračun, dalje osebna vprašanja in vprašanje financiranja teh oseb in vprašanje tržske toneže.

Glede razdelitve vagonov, s čemer je imela dosedaj opraviti reparticijska komisija, smo zvedeli iz prometnega ministrstva, da se ima skoraj rešiti to pereče vprašanje. Gre za končno razdelitev voznega parka bivše avstro-ogrške monarhije, približno 40.000 vagonov, ki jih moramo dobiti od Madžarske, pa jih Madžarska noče izročiti. V tem pogledu so se izvršila poslaniška posredovanja. Sedaj pa leži stvar pred poslaniško konferenco v Parizu, ki bo odločila o tem vprašanju v maju ali juliju.

Glede vprašanja skupne železniške postaje med Jugoslavijo in Madžarsko, oziroma glede prehoda med obema državama se zatruje, v istem ministrstvu, da do te skupne postaje ne bo prišlo, ker je promet premajhen, taka naprava pa bi bila predraga. Hodoš ob madžarsko prekmurski meji bo služil v isti namen, ko Maribor na avstrijski meji: postaja bo v naši državi, vendar se bodo uvedle gotove modifikacije skupnega prometa.

Glede avstrijsko-jugoslovanske skupne obmejne postaje je stvar toliko napredovala, da je naša vlada poslala avstrijski vladi formalno noto. Od odgovora avstrijske vlade bo odvisno, kdaj se bo ideja skupne postaje uresničila.

Zadovoljiv rezultat pogajanj z Romunijo

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) O jugoslovansko-romunskih pogajanjih je bil izdan danes komunike, ki pravi, da so se pogajanja radi pravoslavni velikonočni prazniki odložila do 10. maja. Odsek za ureditev šolskega vprašanja v Banatu nadaljuje s svojim delom. Nekateri člani so že odpotovali v Bukarest. Komunike navaja, da je dosedanj rezultat zadovoljiv. Nekaj najvažnejših vprašanj je doživelo končno redakcijo. Tako so se sklenile: konvencija o pravni moči, o civilnih in kazenskih stvareh, konvencija o terjatvah in dolgovi v bivših avstro-ogrskih kronah, konvencija o preprečevanju dvojnega obdavčenja z neposrednimi davki, konvencija o delavskem zavarovanju, o bolniški pomoči, konvencija o zaposlitvi delavcev, konvencija o železniškem prometu. Tudi druga važnejša vprašanja so rešena vsaj načelno.

Roparski umor na bolgarski meji

Sofija, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Ob bolgarsko-jugoslovanski meji, 400 m daleč na jugoslovanskem ozemlju, je bil izvršen umor, ki ga v Bolgarski kvalificirajo kot obmejni incident. Ubit je bil neki bolgarski pop, ki je bil prodal svojo hišo na jugoslovanskih tleh ter se z ženo in sinom preselil na Bolgarsko. Vse tri so ubili in izropali kupnino v znesku 100 tisoč dinarjev. Trupla so našli šele po 24 urah. Na nekem drugem mestu je bil 30 m od meje na jugoslovanskem ozemlju ubit mlad Bolgar.

Belgrajske vesti

30. aprila

Pomočnik gozdarskega ministra dr. Spevec je prevzel svoje posle. Njegova glavna naloga bo med drugim v tem, da izdela načrte novih zakonov v okviru tega ministrstva.

Komemoracija za Zrinjskim in Frankopanom se je danes vršila ob obletnici njune smrti. Ob 10 dopoldne se je vršila služba božja. Ob pol 9 zvečer je Hrvatski klub priredil žalno komemoracijo, na kateri je govoril pisnik Ullsteina Mrzljak.

Češkoslovaški poslanik Seba odpotuje v petek na Bled na lov.

Pravilnik za tobačne vpokojence je v toliko dovršen, da se proučuje finančni efekt teh vpokojitev. Ko se vrne šef državnega računovodstva, bo vzel vso stvar sam v roke. Poročal bo finančnemu ministru in monarhijski upravi. Pričakuje se, da bo pravilnik v maju gotov.

Iz življenja vojvode Stepanoviča

Čuden slučaj ali pa tudi že ne več slučaj je bil, da sta bila največja vojskovodji srbske armade, vojvodi Mišić in Stepanović sošolca in da je bil v isti šoli samo en razred za njima edini sedaj živeči vojvoda, vojvoda Bojović. Maloštevilna je še tokrat bila vojna akademija. Enajsti razred te šole, ki sta ga obiskovala Mišić in Stepanović, se je imenoval »artiljerijska šola« in je štel v vsem 23 gojencev. Takrat si pač nihče ne bi mislil, da bosta Mišić in Stepanović prva generala srbske vojske, ker nista bila najboljša učenca. Stepanović je bil namreč po »rang« 14., Mišić pa šele 21., toliko da ne predznanji.

Stepanović in Mišić sta bila kmečka sinova in oba sta imela vse lastnosti treznega in poštenega srbskega kmeta. Predvsem pa njegov zdrav razum in njegov širokogrudni značaj in baš ti elementarni vrline srbskega kmeta so najbolj pripomogle, da sta se dvignila tako visoko.

Zlasti pa je odlikovala vojvodo Stepanoviča izredna vztrajnost in stalnost in v tem je bila tudi njegova velika moč.

Kot pravi sin svojega naroda je bil prežet vojvoda Stepanović od globoke vere in njegova vera v Boga in v narod je bila neomajna. Na vsak veliki petek je prišel v paradni obleki in z vsemi odlikovanji v cerkev, poljubil svete podobe in se pomolil Bogu. Vedno se je zavedal, da se ima za vse svoje uspehe zahvaliti predvsem Bogu in to svojo zavest je tudi ovekovečil v znamenitem armadnem novelju II. armadi ob njeni demobilizaciji.

Prav tako silna pa je bila tudi njegova vera v narod in domovino. Po albanski Golgoti je vojvoda Stepanović trdno veroval v vstajenje svojega naroda in ta njegova globoka vera je tudi podžigala vso njegovo okolico.

Se dve temeljni lastnosti velikega vojvode je treba poudariti, to je njegovo skromnost in natančnost.

Ko mu je kamnosek Berbelja predložil svoj veličanstven načrt za Stepanovičevo grobnico, mu je ta dejal: »Pusti to! Tak načrt ni za mene« in mu je nato predložil svoj lastni in vseskozi skromni. Ko je bila grobnica gotova, jo je ogledoval z znanci in ko mu je njegov bolehní tast Dragomirovič, ki je tudi dejansko pred njim umrl, dejal, da naj njemu prepusti to grobnico, ker bo on itak prišel v Panteon, ga je zavrnil z besedami: »Kakšen Panteon! Meni ni potreben prav noben Panteon. Za mene in mojo ženo je tu dovolj prostora. Tu bo ležal vojvoda Stepanović s svojo ženo, in vidiš, da je tako tudi že napisano. In svršenok«

Znana je bila tudi vojvodova točnost. Ko je poučeval na vojni akademiji, se je par minut pred osmo izprehajal pred šolo. Točno, ko je ura pričela biti osem, je tudi vojvoda pritisnil na kljuko.

Skrbno je pazil na to, da je vsak vojak dobil vse, kar mu pripada. Skrbel pa je tudi, da ni trpela država škode.

Njegovo značilno geslo je bilo, da je treba državo imeti zlasti čuvati. »Lahko je imeti svoje stvari, toda človek se pozna po tem, kako čuva tuje stvari.« Ravno tako pa je tudi pazil, da obšinske stvari niso trpele škode. Sam je pozval ljudi k redu, če je videl, da delajo škodo. Ko je videl, da vozi neki mladenič z vozom po trotoarju, ga je opomnil, ker z vozom kviri trotoar in dela tako škodo občin.

A koliko je danes ljudi, ki imajo naravnost veselje, če poškodujejo javne naprave in če žive dobro na račun države!

Vojvodovo zakonsko življenje

V zakonu je živel vojvoda zelo srečno. Ra naj govori njegova dobra soproga in verna družica.

Ko so obiskali po smrti vojvode novinarji njegovo hišo, so našli gospo Leno v sobi, kjer je vedno bival pokojnik. Pri njej sta bili obe hčerki in starejša hči, gospa Danica, reče: »Mami je sedaj najbolj težko. Ona je žalostna in trudna.«

»Nisem ravno posebno trudna,« reče gospa Lena, »sem le zelo žalostna in bolna. Meni je najbolj težko. Izgubila sem svojega druga, moža, ki sem ga tako zelo ljubila in spoštovala. Ni to lahka reč. Devet in štirideset let sva bila skupaj. To je cela večnost. Se eno leto, pa bi proslavila zlato poroko. A kako naj živim zdaj sama? Otroci, jaz ne morem ostati tu.«

»Pustite, mama, o tem je prezgodaj govoriti. Saj imate dve hčerki, da ne boste sami...«

»Lepo je vse to, toda težko se je ločiti od hiše, v kateri je živel človek tako dolgo. Sedaj je meni ta soba še posebej pri srcu. V tej postelji je ležala moja majka. Tudi vojvoda je ljubil to sobo in hotel je, da leži v tej postelji. Tudi jaz bi želela, ali me je strah. Strah me je, ker sem sama in ne vem, kako bi. Najbolje bo, da bom v svoji sobi, zadaj pri kuhinji ter da vse drugo zaklenem. Kaj hočem, takšna je moja usoda. Vse me tako utruja, vse mi je vedno težje.« In solze so se utrile po licu stare in plemenite gospe.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno, ponekod, posebno na zapadu lahne padavine. Nekoliko hladneje.

Komunistična prvomajska ofenziva

Obsežni varnostni ukrepi policije

Pariz, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Domneva se, da so vesti o pripravah za komunistični puč v Berlinu v zvezi z govoricami, da je vodstvo tretje internacionale odredilo za 1. maj v Nemčiji, Franciji in Belgiji velikopotezno ofenzivo, kar resno vznemirja tukajšnje merodajne kroge. Policija in republikanska garda sta bili ojačeni z močnimi orožniškimi oddelki iz province. Strategične točke v mestu bodo zasedle pariške vojaške čete. Policija je tudi letos pozvala svoje člane, naj jutri ne delajo, svarile so jih pa pred vsako demonstracijo.

Pariz, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Na dan 1. maja bo življenje na pariških ulicah povsem normalno. Vozile bodo železnice, tramvaji, omnibusi in podzemeljska železnica. Komunisti nameravajo prirediti demonstracije za sedemurni delavnik.

Berlin, 30. aprila. Vse ozračje je prepojeno z nervoznostjo, kakor je ni bilo od inflacijskih časov sem. Deloma je temu krivo gibanje na deviznem trgu, kjer je danes navidezno prišlo do pomirjenja. Še bolj pa razburjajo duhove vesti o prvomajskih proslavah in o nemirih, ki da so izbruhnili v raznih mestih.

Komunisti so z vso silo na delu, da izzovejo nemire. Njih agitacija se obrača pred-

vsem na dve strani. Na eni strani agitirajo proti socialnim demokratom, ker podpirajo vlado, ki je prepovedala tudi vse prvomajnske obhode. Očitajo soc. demokratom, da so v službi policije, ker so pristali na to, da se bodo vsa prvomajnska zborovanja vršila v zaprtih prostorih. — Na drugi strani pa agitirajo proti monarhistom. Skrajna desnica ne bi bila nasprotna, če bi komunistična agitacija uspela, ker upa, da bi v tem slučaju vendarle bilo mogoče postaviti diktaturo.

Komunisti agitirajo od obrata do obrata in napovedujejo, da bodo priredili dva obhoda, od katerih bo eden dirigiran na Potsdamski trg, drugi pa na Aleksandrov. Komunisti razširjajo vesti, da bo padlo prvega maja na berlinskih ulicah najmanj 200 ljudi.

Vsled komunistične agitacije je odredil policijski predsednik Zörgiebel (ki je socialni demokrat), najstrožjo pripravnost vse policije. Vse policijske patrulje so bile močno okrepljene in na vseh važnejših točkah so postavljene močne rezerve policije.

V največji razburjenosti čaka vse na dogodke 1. maja in le malo je optimistov, ki upajo, da bo minil 1. maj v Berlinu brez krvavih dogodkov.

Berlin, 30. april. (Tel. »Slov.«) Berlinska policija je odredila obširne ukrepe za varstvo miru dne 1. maja. Razen policijskih uradnikov bo vršilo službo na cesti 13.000 uniformiranih stražnikov. Pri dcsedanjih racijah proti komunistom je bilo aretiranih 169 oseb.

Pred sestavo vlade Streeruwitza

Dunaj, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Kabinet Streeruwitz bo sestavljen v najbližjih dneh. Velenemška stranka je sporočila, da bo poslala v novi kabinet svoja dva dosedanja zastopnika pravosodnega ministra dr. Slamo in trgovinskega ministra dr. Schürffa. Landbund pa je javil Streeruwitza, da dosedanjí njegov podkancler dr. Hartleb ne želi obdržati svojega mesta, radi česar hoče prevzeti mesto podkanclerja bivši koroški deželni glavar Schumi.

Krščankosocialna stranka bo morda namesto finančnega ministra dr. Kienböcka kandidirala tirolskega deželnega finančnega referenta dr. Mittelbergerja, namesto prosvetnega ministra Schmidta deželnega svetnika Czermaka, namesto poljedelskega ministra Thalerja pa predsednika Bauernbunda Feder Mayerja, tako da bodo morda ostali na svojih dosedanjih mestih samo socialni, pravosodni in vojni minister.

Pred ratifikacijo lateranskega pakta

Rim, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Ratifikacijske listine med Kvirinalom in Vatikanom se bodo izmenjale med Mussolinijem in Gasparrijem v zadnji tretjini meseca maja v palači Chigi. Vatikan je za 3 milijone lir nakupil vilo Maria Pia, ki leži ob Via Nomentana izven Porta Pia, kjer

namerava urediti urad za svojo italijansko nunciato. Prvi papeški nuncij v Italiji bo msgr. Borgonzini Duca, katerega bo papež sam po ratifikaciji listin posvetil za škofa v prisotnosti najvišjih dostojanstvenikov italijanske države v cerkvi sv. Petra.

Pogajanja med Francijo in Vatikanom

Avignonski grad bo podarila Francija papežu?

Paris, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Po poročilih francoskih katoliških desničarskih listov se vrši interesantna pogajanja z Vatikanom, o katerih sicer ni znano, ali gre za novo ureditev alzacijskega konkordata, ali pa za splošni konkordat za vso Francijo. »Echo de Paris« poroča, da bi zgodovinski papeški grad v Avignonu podarila Vatikanu. »Action Française« poroča,

da je Vatikan prosil francosko vlado, da Lourdes izloči iz škofije Tarbes in zanj ustanovi novo škofijo. Za prvega lurskega škofa je Vatikan predlagal cerkvenega kneza italijanske narodnosti. List vidi v tem namen, ustanoviti novo škofijo Lourdes kot posebno cerkveno domeno v Franciji, ki naj bi predstavljala drugo vati-kansko mesto.

Blok agrarnih držav

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Glede agrarnega bloka, ki ga forsirajo v Zenevi zastopane države, smo zvedeli to-le: Edina večja mednarodna institucija, ki je obligatna za vse države-članice, je Društvo narodov. To institucijo, tako je pokazala praksa, so industrijske države vedno izkoriščale v svoje namene. Čeprav so v Zenevi govorile za odpravo vseh mogočih carin, so uvajale carine, ki so škodovala agrarnim državam. Kadar je prišlo na dnevni red vprašanje, kako dvigniti kmetijsko produkcijo in kako zaščititi kmetijstvo, so se vedno dvignili industrijski zastopniki in industrijske države. Industrijski blok je vedno kompaktno nastopil zoper zahtevo agrarcev. Posebno se je ta spor občutil v tako zvanem konzultativnem odseku v Zenevi, katerega izvršilni organ je gospodarsko-finančni organ.

Traien mir med Turčijo in Grčijo

Atene, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Tefik Ruždi bej je izjavil rimskemu dopisniku lista »Elefteron Vima«, da je grško-turška pogodba že skoro sklenjena. Pogodba predvideva medsebojno nevtralnost in pomenja kronanje grško-turških prijateljskih odnosov. Sicer res listi v obeh državah očasih pretiravajo, vendar zavest, da so medsebojni interesi tesno združeni, pospešuje končni medsebojni sporazum. Turško-nemška pogodba bo služila kot podlaga za turško-italijansko trgovinsko pogodbo.

Požar v bolgarskem sobranju

Sofija, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) Davi okoli 4.30 je v sejni dvorani bolgarskega sobranja radi kratkega stika nastal požar, ki se je zelo hitro razširil radi lesenega opaža po vsej dvorani. Slučajno je radi kontakta začel zvoni predsedniški zvonec, ki je opozoril stražo. Takoj so bili poklicani gasilci, ki so požar pogasili v štirih urah. Velika sejna dvorana je popolnoma zgorela in so uničene vse slike kraljev in kraljic. Stranski prostori so radi obilice vode poškodovani le neznatno. Škoda še ni precenjena.

Proti enostranskemu izpreminjanju manjšinsko-zaščitnih pogodb

Praga, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) O vsebini memoranda, ki so ga države Male antante, Poljska in Grčija izročile odboru trojice v Društvu narodov glede vprašanja narodnih manjšin, poroča »Česke Slovo« še sledeče: Memorandum se bavi predvsem z zgodovino nastanka manjšinskih pogodb in ugotavlja, da so sklenile tozadevno pogodbo na eni strani Češkoslovaška, Jugoslavija, Romunija, Poljska in Grčija, na drugi strani pa posamezne velesile. Zato ni mogoče, da bi Društvo narodov spremenilo te pogodbe, ker ni sopogodnik. Tudi v postopanju glede manjšin pri Društvu narodov ni mogoča nobena sprememba brez sporazuma interesiranih držav.

Angleški kapital v Jugoslaviji

Belgrad, 30. aprila. (Tel. »Slov.«) V gozdarsko-rudarskem ministrstvu se je pri reviziji dolgoročnih pogodb ugotovilo, da se je ustanovila v Angliji družba z 1 milijon funtov šterlingov glavnice, od katerih bi bilo investiranih od Jugoslovancev 275.000. Ta družba bi imela nalogo, da eksploatira bosanske gozdove. Ista družba bi imela v posesti 77% delnic delniške družbe »Drvo« v Tesliču v Bosni, ki destilirale. Če se ta družba ustanovi, se trdi, da bi prišel v državo nov tok denarja.

Da so Angleži kupili delnice naše gozdne industrije, to se smatra za manever našega domačega kapitala. V močni angleški zaslonbi bi postavil domači kapital našo gozdno industrijo na močne noge, da bi v vprašanju eksploatacije velikih gozdnih kompleksov uživala čim več prostosti.

Zanimivo je nadalje, da je prišla v kmetijsko ministrstvo ta skupina finančnikov, ki se zaenkrat ne imenujejo in ki je ponudila, da vzame v zakup vse tri dosedaj obstoječe državne tovarne za svilo. Te tri tovarne so imele dosedaj monopol za odkup sviloprečnih bub v severnih krajih naše države. Iz južnih krajev pa gre izvoz sviloprečnih bub v inozemstvo še direktno preko Soluna. Država je ugotovila, da se je produkcija v vseh treh državnih tovarnah znižala za dve tretjini in znašajo komaj tretjino predvojne produkcije. Vzrok je v težkem poslovanju države in zlasti v tehnični zaostalosti.

Kmetijsko ministrstvo proučuje ta predlog skupno s finančnim ministrstvom. Prizadeva si, da bi v teh pogajanjih čim bolj uspelo. Če do sporazuma ne pride, potem se reorganizirajo tovarne tako, da bodo poslovale v lastni režiji, vendar pa na trgovski podlagi.

Zagrebske vesti

Hrvatska narodna manifestacija. Spomin smrtne obletnice mučenikov Zrinjskega in Frankopana se je v Zagrebu slovesno praznoval. V frančiškanski cerkvi je bila zadušnica, ki so ji prisostvovali zastopniki vlade in oblasti, kulturnih ustanov in patriotično meščanstvo. Na srednjih šolah so se vršila predavanja o obeh hrvatskih velikaših.

Upravni svet starokatoliške cerkve je zagrebski veliki župan razpustil in razpisal sinodo na 20. maja, da se odloči vprašanje škofa Kalodjere.

Na barcelonsko razstavo bo zastopstvo iz naše države jutri odpotovalo. Zraven potuje šef centralnega urada za propagando za Dal-macijo Culić, ki je eden izmed važnih aranžerjev naše razstave v Barceloni.

V zvezi z nesrečo v tovarni v Splitu je bil aretirani tvorniški upravitelj Graf. Komisija, ki je pregledala kraj nesreče, je ugotovila, da so tvornični funkcionarji odgovorni ter je aretirala tudi ing. Cemperja. V okolici tovarne je veliko ogorčenje proti tvorniškemu vodstvu. Zato se je bati izgrediv.

Z vsega sveta

Mussolini je po izvolitvi ministra za javna dela Turiazija za predsednika poslanske zbornice prevzel tudi njegovo ministrstvo. Mussolini vodi zdaj poleg predsedstva osem ministrstev.

Volivni aranžer konservativne stranke lord Younger, lastnik pivovaren, ki se mu ima konservativna stranka zahvaliti za vse svoje volivne uspehe zadnjih let, je danes v gledališču, zadet od kapi, nenadoma umrl.

Zopet protifašistovski umor. Tajnika italijanskega poslanstva v Luksemburgu Arana je 30. t. m. ustrelil italijanski protifašist Gino.

Požar v ženskem samostanu. V mestu Alicante je nastal v kapucinskem samostanu, v katerem vlada stroga cenzura, požar in so morale nune zbežati na cesto. Policija je zaprla vse dohode in pustila v samostan samo gasilce. Štiri nune so bile ranjene. — V San Sebastianu je popolnoma pogorela nunska samostanska šola. Škoda znaša 250.000 pezet in ni z zavarovalnino krita.

Nova zakonska postava v Italiji. Listi objavljajo načrt postave o novem zakonskem pravu, ki je bil vložen v Italiji po vatikanski pogodbi. Najmanjša starost za poroko se določa v tem zakonskem načrtu za moške s 16 leti, za ženske pa s 14 leti.

Jutri, dne 2. maja 1929 »Slovenec« *ne izide.*